POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI.

POSAMEZNA ŠTEVILKA STANE 1·—DIN

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Ljubljana, Čopova 1 Del. zbornica — Tel. št.: 35-29 — Pošt. čekovni račun št. 17.548 — NAROČNINA: Za člane ZZD 2 din mesečno, za druge naročnike 3 din mesečno. LIST IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO III. LJUBLJANA, SOBOTA, 17. JUNIJA 1939. ŠTEV. 25.

V usodnih časih smo obramben zid

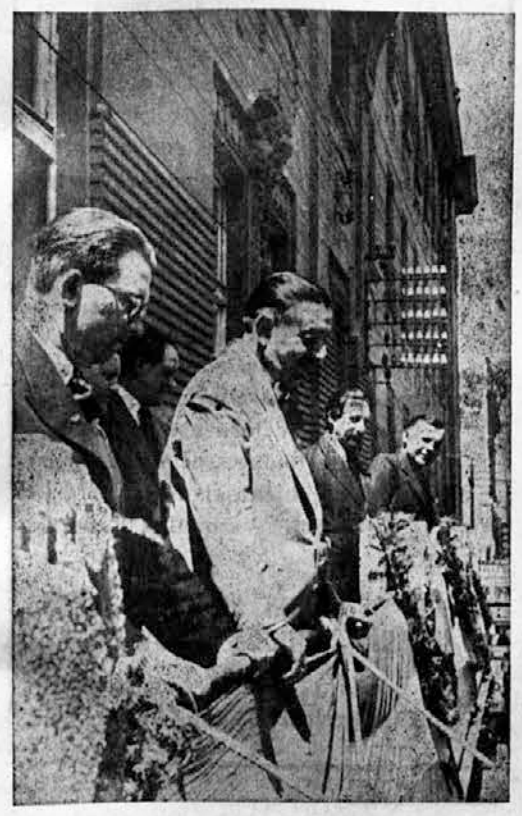

Govor g. ministra dr. M. Kreka na I. slov. delavskem taboru

»Dragi prijatelji. Spregovoril bom samo nekaj besed in izrazil onim, ki so od prvega trenutka snovali Zvezo združenih delavcev, dasi nas je bilo malo in je bila nevarnost, ali bomo uspeli ali ne, prisrčno zahvalo za dosedanje vztrajno delo ter iskreno prošnjo, da vztrajajo pri delu tako, kakor so delali dve leti za dobrobit naših delavcev, vse Jugoslavije in slovenskega naroda.

Šele včeraj je po dolgotrajnem deževju zopet zasijalo sonce za današnji lepi dan. Za časa poplav sem bil s svojim prijateljem ministrom za trgovino in industrijo Tomićem po Banatu in ostali Vojvodini. Razkazal mi je ustanove vodnih zadrug, njihove črpalke, nasipe in kanale, ki so jih zgradile zadruge ter napravile iz močvirnega zemljišča, kjer so živele samo nekoristne živali, žitnico Jugoslavije. Tudi naša revna Slovenija vsako leto dobavlja za milijone in milijone iz teh krajev žita in hrane. Vodne zadruge so napravile med Savo, Donavo in Dravo one ogromne nasipe, ki so široki po 10, 15 in celo 20 m in ki imajo močnejše temelje kot so temelji mostov, na vrhu pa so še tako široki, da tečejo po njih ceste. V te nasipe so za časa minulega deževja udárjali valovi voda ter grozili, da jih porušijo. Inženirji so sedeli stalno ob aparatih ter pozorno gledali na vsako spremembo moči veličine in celo barve vode, če ne grozi kaka nevarnost. Oni, ki so v tem usodnem času bili zbrani okoli njih, so skušali brati z obrazov inženirjev in vsake njihove kretnje, ali preti nevarnost poplave. Dokler grozi vodovje, vlada povsod strah in trepet, ko se pa voda pomiri, ponovno zavlada mir in sreča.

Ko sem danes gledal vaš velik sprevod, sem videl, da so te vaše organizacije, ki so zrasle iz vere in etike svojih očetov, v narodnem življenju trdni nasipi, ki branijo svoj narod pred strašnimi navali revolucij, nesreč in razdiralnih akcij. Delavec in delavka sta vsak dan v tovarni, v rudniku in na cesti v neposredni nevarnosti prišepetalcev, ki širijo razdiralne besede. Vi ste skale, v katere butajo valovi strasti, ki ogrožajo življenje, in to ne samo življenje delavcev, temveč vsega naroda. Vi, ki oblikujete delavske značaje in osebnosti tudi tedaj, kadar se borite proti brezvestnim odredbam kapitala ali zablodam v lastnih delavskih vrstah, vedno stojite na braniku svojega naroda. Naša dolžnost je, naša čast je, in tega se moramo vsi zavedati, da morajo oni, ki stoje za temi braniki in ki lahko mirno delajo in živijo, čutiti gotovo odgovornost za te branike svoje domovine. Mi ne zahtevamo ničesar na škodo drugih. Mi vršimo več kot svojo dolžnost. Naj naš vzvišeni kralj (burno in dolgotrajno vzklikanje Živio kralj Peter II.! Živio kraljevski dom!), naj predsednik vlade in naj vsa naša domovina ve, da za stroji v naših tovarnah sedijo zavedni Slovenci in Jugoslovani, ki imajo pred očmi neprestano korist jugoslovanskega napredka in jugoslovanske lepše bodočnosti. Hvala vam, Bog vam plačaj! Živeli! Bog naj nam da novih uspehov!«

Prav dobro!

Prvi slovenski delavski tabor je za nami. Mnogi so mislili in se bali, da nam bo v nečast, premnogi so to želeli. Vervali so, da bo tabor pokazal našo slabost, bali so se tega, tabor pa je nasprotno potrdil našo moč in našo disciplino. Mnogi, ki so nas do včeraj gledali postrani kot neboglence in prorokovali, da bomo razblinili kot milnična pena, so to svoje mišljenje pod pezo tehtnosti, moči in sijaja našega tabora — radi ali ne radi — izpremenili.

Centrala ZZD je gledala drugače. Centrala je poznala dosedanje delo ostalih strokovnih organizacij slovenskega delavstva, poznala njihove moči in njihove dosedanje nastope in bila prepričana, da bo te nastope s svojim taborom daleko prekosila. Računala je pri tem na strnjenost in disciplino svojih podružnic, na delavnost svojega članstva in na pomoč prijateljskih vezi, ki spremljajo njen modern stanovski socialni program. Vedela je, da bo prvi slovenski delavski tabor izpričevalo skrajnega dela v pokretu ZZD in močen poudarek njene nezlomljive volje v končno zmago.

Tabor je minul. ZZD je po treh letih vztrajnega dela pokazala njegove sadove. Tabor jo je utrdil med delavstvom in med narodom. Utemeljil jo je med dvomljivci. Njene prijatelje je še bolje nase privezal. Zamisel organizatorjev tabora se je tako lepo posrečila. Kar so ti in delavstvo v nedeljo 4. junija napravili, bilo je prav dobro. Drugi, ki stoje samo malo dalje od prireditve, pravijo: Bilo je odlično. Mi tega ne rečemo in nočemo trditi. Red »odlično« pomeni višek uspehov. Uspeh našega tabora je bil sicer nadvse zadovoljiv, toda za nas ne pomeni viška. Red »odlično« si hočemo prihraniti za bližnjo bodočnost, ko bo celoten slovenski delavski stan zajel enoten naš val. To, kar je bilo, je bilo torej prav dobro.

Prvi slovenski delavski tabor je torej minul. Za pokret ZZD je bil izpričevalo njenega dosedanjega dela in obenem velik korak v novo bodočnost. Tabor je združil na nedeljskem slavju voditelje slovenskega naroda: dr. Antona Korošca in zato obenem vrhovnega voditelja slovenskega delavskega stanu ter voditelja vsega nacionalno opredeljenega delavstva in predstavnika kr. vlade Dragišo Cvetkoviča z njegovo organizacijo z našim poštenim slovenskim delavstvom. Tabor so počastili poleg tega še drugi aktivni ministri: dr. Miha Krek, dr. Jevrem Tomić, mnogi poslanci, banski svetniki, župani delavskih občin, predstavniki naših organizacij ter zastopniki oblasti in raznih socialnih ustanov iz cele države.

Tabor je bil tako zavesten poudarek nedeljive volje, delati v stanu za njegove svete pravice v soglasju s celim narodom na skupnih zgodovinskih temeljih in v tem pravcu zmagati.

Predstavniki naroda, predstavnik kraljeve oblasti, predstavniki pokreta in njegovi prijatelji zlasti pa v pokretu organizirano delavstvo se lepo uspelega tabora veseli, svesto si, da mu je ta uspeh samo poroštvo končnih zmag, za katere se pokret bori.

BOG, STAN, NAROD

Govor tov. Langusa na I. slovenskem delavskem taboru

SPOŠTOVANI GOSPODJE, DRAGI TOVARIŠI IN TOVARIŠICE!

Ni se še poleglo silno navdušenje mogočnega stanovskega zborovanja naših kmetov v Celju, že stopa na plan nova stanovska organizacija, ki ima v bistvu iste osnove in iste cilje, stanovska organizacija slovenskega delavstva ZZD.

Slovenski narod danes iznova dokazuje, da razume duha časa, iznova dokazuje, da se smotrno zavestno in disciplinirano pripravlja na dneve, ki pridejo. Kakor našo Kmečko zvezo vodijo tudi nas iste želje po živi veri v Boga, po močni skupnosti naroda in po strjenosti delavskega stanu.

Bog

V drugi polovici prejšnjega stoletja se je vkoreninila miselnost, da je vprašanje duše samo prirodoslovno, samo snovno vprašanje. Zato so in mnogi še presojajo in ocenjujejo s samih gospodarskih vidikov tudi take strani človeškega življenja, ki z gospodarstvom nimajo neposrednega opravka. Če pa danes s kopico vprašanj odstranimo vsakodnevne, v ospredje stopajoče težnje, če pogledamo v globino, vidimo eno veliko silo, ki prevladuje vse druge: to je — **pravo razmerje človeka do Boga in človeka do človeka.** V nobeni dobi zgodovine ni bilo toliko konferenc, toliko zborovanj, toliko shodov, kakor v današnji. Vsa ta v bistvu rešujejo vprašanja razmerja človeka do Boga in človeka do človeka. Po vseh bridkih skušnjah se je človek zopet vrgel na razglabljanje največjih zapovedi: ljubi Boga, ljubi svojega bližnjega.

Vera v Boga je za nas osnovna in vse prevladujoča zahteva. Ta zahteva je nesporna pa naj vzamemo človeka kot posameznika ali družbo kot celoto. Brez Boga ne more biti srečen ne posameznik in ne more biti srečna družba.

Pod vidikom žive, dejavnostne vere v Boga, presojamo tudi vsa druga vprašanja, tudi vprašanja naroda in vprašanja stanu.

Narod

Narod je najširša naravna oblika življenjske skupnosti, ki poleg družine raste neposredno iz prvobitne skupnosti. Kakor je družina prvinska, elementarna oblika prirodne družnosti, tako je narod njena občestvena dovršenost.

Slovenci smo narod. Slovenci smo narod in ne le po jeziku, ampak tudi po zgodovini, po svoji kulturi, po vseh čustvih in lastnostih, skratka, po vseh svojstvih, ki jih samostojni narod, pa naj bo velik ali mal mora imeti in jih ima.

Mal narod smo, ali po svoji vrednosti, po svoji kulturi, po svojih narodno zgodovinskih uspehih, po svoji socialni urejenosti in po svoji gospodarski znosljivosti nismo mali narod, ampak se moremo s ponosom postaviti ob ramo velikih in močnih narodov. To je naš ponos, to je naša čast.

Po številu smo mali narod. Živimo v časih, v katerih postaja razlika med velikimi in malimi narodi ne le teoretično, ampak tudi v praktičnem pogledu vedno bolj očitna in na vso moč občutljiva. Veliki narodi vedno bolj poveljujejo malim in mali narodi skoraj ne dobijo več časa in prilike, da bi vso pozornost in vso silo posvečali **lastnemu** razvoju in **lastnemu** bistvu.

(Nadaljevanje na 2. str.)

Zgoraj: skupina delavcev ZZD v sprevodu, spodaj: g. minister dr. M. Krek govori.

Bog, stan, narod (Nadaljevanje s 1. strani)

Ravno mali narodi se morajo v prvi vrsti otresti materialističnega pojmovanja človeka. Če tega ne store, bodo postali plen velikih narodov.

Prav zato še posebej, ker smo mali narod, ne moremo sprejeti danes poganskega oboževanja rasizma. Ta povsod daje vso moč močnejšemu in v razmerju narodov ustvarja socialno laživarnost. Dosledno temu so mali narodi napram velikim v duhu rasizma v vlogi proletarca napram kapitalistični premoči vladajočih silnih narodov. Prav zato, ker smo mali narod, nam je potrebno krščansko pojmovanje družbe in človeka, ker je samo v tem naša rešitev.

Prav zato, ker smo mali narod nam je potrebna silna skupnost. Pri velikih narodih se posameznik zgubi v miselnosti celega naroda, za nas pa je vsak človek, vsak posameznik velike vrednosti v narodnem občestvu. Mi moramo računati s posameznikom, drugi računajo z maso.

Prav tako, ker smo mali narod ostro obsojamo vsako cepitev narodnih sil. Vsako cepitev, pa naj bo to narodna, verska, kulturna, gospodarska ali stanovska.

Vsak, kdor cepi naše narodne sile je naš sovražnik.

Vsak, kdor cepi ali uničuje verske sile našega naroda, je naš sovražnik.

Vsak, kdor cepi sile našega naroda na kulturnem polju, je naš sovražnik.

Vsak, kdor cepi naše gospodarske sile, je naš sovražnik.

Vsak, kdor cepi sile našega naroda v stanovskem oziru, je naš sovražnik.

Vsem tem velja naš boj, boj posameznika in boj cele naše skupnosti.

Stan

Nesporno dejstvo je, da sta narodnost in stanovski odnos človeka medsebojno povezana in drug na drugega navezana. Kadar in kjerkoli je kdaj živel narod, je bil vedno in povsod stanovsko opredeljen. Stan je zgodovinsko, naravno in razumsko utemeljena socialna razčlenjenost naroda. Stanovsko opredelitev naroda smatramo za osnovo zdravega narodnega življenja. Saj so vezi med pripadniki istega poklica in istega stanu brezdvomno ožje, kot pa so vezi narodne občestvenosti. Poklicni stan je torej zasidran v resničnosti, ker je to gospodarska in socialna dejavnost. Tako gospodarsko in socialno dejavnost, pa ne smemo zanemarjati, ampak jo voditi in urejati. Ta naloga pa pripada ravno stanovskim organizacijam. Kdo namreč naj prevzame to nalogo, če ne posebna organizacija, posebna oblast, ki mora izhajati, samo iz poklica, iz stanu.

Naša zahteva in naš cilj je: **stanovska organizacija naj postane pod nadzorstvom države priznana ustanova, opremljena z lastno, samostojno oblastjo ter pripadajočim mestom med nosilci države.** To se pravi z drugimi besedami, da o tem, kar se nas tiče direktno in indirektno, sklepamo in odločamo mi, **kot enakovreden faktor v gospodarsko stanovskih svetih in to z močjo zakona.**

Izhodišče take ustanove pa more biti samo stanovska organizacija, ki zajema **vse** pripadnike stanu. Iz tega pa tudi sledi naša zahteva po **enotni stanovski** organizaciji, kar drugi stanovi, kakor industrijci, trgovci itd. že imajo. Kajti skupno urejanje skupnih zahtev zahteva skupnost in skladje vseh smeri poklica. To pa mora biti le ena organizacija, ki bo sposobna nositi vso težo celega stanu.

Iz te naše zahteve je popolnoma razumljiva naša združitev z Jugorasom. Pri pametnem in realnem gledanju stvari je to le naraven korak, ki nam ga narekuje velika skrb za delavski stan. V močni povezanosti slovenskega delavskega stanu z delavskim stanom ostalih delov Jugoslavije je mogočna uresničitev stanovske ureditve človeške družbe v naši državi.

Premalo globoko gledajo tisti, ki nas smatrajo samo za gospodarsko gibanje. Mi nismo le gospodarska organizacija, ampak tudi **socialna** organizacija. Zato ne zahtevamo samo zboljšanje gospodarskega položaja, ampak tudi spremembe družabnega reda v duhu krščanskega nauka na stanovskih osnovah. Kjer pa zahtevamo to, odklanjamo tudi vsak socializem, da ne govorimo o komunizmu. Socializem, pa naj se motri kot nauk ali kot zgodovinsko dejstvo, ali kot akcija, če ostane res socializem, se ne more spraviti v sklad s krščanstvom in ne z njegovim pojmovanjem o narodnosti v stanu.

Vsak socializem odklanjamo, pa naj bo to marksov socializem v desnih ali levih odtenkih, pa naj bo to religijozni socializem, ali krščanski socializem, ker vsi ti so proti krščanskemu pojmovanju ureditve človeške družbe. Veren slovenski delavec, dober državljan, dober katoličan, in zvest član svojega naroda, nikoli ne more biti socialist.

Ker pa odklanjamo socializem vseh vrst in barv, odklanjamo tudi vse tisto, kar socializem prinaša: razredni boj, diktaturo proletariata, kolektivizem. Nočemo boja in razbijanja naše narodne skupnosti, ampak vzajemno sodelovanje in pozitivno branitev. Nočemo, da bi namesto enega razreda zavladal drugi in bi si ta prisvajal le za sebe, kakor si sedaj en sam razred, razred kapitalistov prisvaja vso oblast le za sebe.

Veliki so naši cilji in mnogo je naših sovražnikov. Toda nas ni strah. S tisto veliko živahnostjo, tistim velikim idealizmom in optimizmom bomo delali po začrtani smeri, kakor so to delali naši veliki voditelji dr. Ev. Krek in slovenski knezoškof Jeglič. V velikih časih živimo, v dobi velikih presnavljanj smo. Zato ne smemo zamuditi ne ene prilike, ne enega dneva, da nas čas ne prehiti in sovražnik ne zaloti speče.

Spoštovani prijatelji in dragi tovariši.

Vse naše delo, vse naše stremljenje, vse naše prizadevanje, vse naše duševne in telesne moči morajo biti vsmerjene v cilj:

BOG, NAROD, STAN, PRAVICA IN LJUBEZEN!

TABOR

pod pokroviteljstvom predsednika senata g. dr. A. KOROŠCA

v nedeljo 18. junija 1939

V JERUZALEMU

viničarsko - delavski tabor ZZD

SPORED:

Ob 9. uri sveta maša s cerkvenim nagovorom. Pri sveti maši ljudsko petje s spremljanjem godbe. Pojejo se običajne taborske mašne pesmi. Po sv. maši zborovanje pred cerkvijo. Govorijo: gg. Dr. A. Korošec, minister Snoj Franc, narodni poslanec Kranjc M., I. podpredsednik ZZD. Pirih Milko, strokovni tajnik Košnik Joža in Grlica Lizika. Popoldne prijateljska zabava pri »Majeričkí« v Jeruzalemu do odhoda vlakov. Bogat srečolov v korist zgradbe »Viničarski dom«. Srečke po 1.— din. Vstopnina taborski znak.

Pri celotnem sporedu tabora sodeluje godba „Slavček“.

V slučaju slabega vremena se tabor preloži na 25. junij 1939.

Družinska plača v poizkusih

Družbeno gibanje vedno niha od ene do druge skrajnosti. Vsaka skrajnost gradi z velikim videzom resnice, katero ustvarja z mnogoterimi privlačnimi gesli. Človeška družba v hitrici življenja po večini ne utegne pogledati na globino ter ločiti videza od resnice. Šele po dolgem tavanju za varljivimi gesli se prevarana zopet vrne k resnici.

V tem toku življenja je bila vedno vsem skrajnostim odmaknjena ni zato v često od vseh strani prezirana skozi dolge dobe varuhinja resnice in s tem pravega reda v človeški družbi Cerkev.

Tako je v preteklosti svobodomiselstvo zavrglo Cerkev in njene omejitve osebne svobode v urejevanju življenja, tako jo v novi dobi zavrača tudi marksizem s svojimi krajnostmi.

Svobodomiselstvo je postavilo za osnovno celico družbe poedinca, marksizem pa kolektivno maso, Cerkev pa je vedno poudarjala, da je osnovna celica družbe družina. Učila je, da so si ljudje sicer enakopravni, da pa je njihova naloga različna z ozirom na njihove zmožnosti. Tako je Cerkev vedno učila, da je gospodarski nosilec družinskega življenja mož, dočim naj bi bila žena duhovna oblikovalka in vzgojiteljica v družinskem delokrogu. Moževa plača bi zato morala biti zadostna za preživljanje njega in cele družine in bi žena ne smela biti pahnjena v borbo za vsakdanji kruh. Temeljno načelo pravične delavske plače je zato zahteva, da mora biti plača družinska.

To načelo, ki ga je Cerkev neprestano propagirala, se je zdelo, da bo kljub njenemu prizadevanju ostalo samo na papirju. Bogu odtujeni svet, ki je hlepel le za čimvečjim dobičkom, dolgo o

V najnovejšem času pa se vedno bolj množijo znaki, ki kažejo na to, da odtem ni maral ničesar slišati.
ločilni državniki vedno bolj osvajajo načelo o družinski plači, pa tudi med ljudske množice in celo med delodajalce same prodira spoznanje, da je za zdrav razvoj človeške družbe predpogoj družinska plača in oprostitev žene od borbe za vsakdanji kruh.

Dnevnik »Slovenec« je prinesel v tem oziru zelo zanimiv uvodnik »Ženo družini«, kjer opisuje, kako stališče Cerkve čimdalje bolj osvaja miselnost tistih, ki oblikujejo javno življenje. Navaja zglede iz Francije. Pripovedujejo o uspelih poizkusih z družinskimi plačami v Belgiji, na Nizozemskem in v Angliji. **Uspehi teh poskusov so bili povsod razveseljivi.** ‚Slovenec' pravi »z velikim veseljem bomo pričakovali dneva, ko se bodo tudi na slovenskih tleh pojavili podobni poiskusi praktične uresničitve papeževih želja, to je praktičnega zdravljenja naših družabnih ran.«

Smatramo, da ta klic ‚Slovenca' ne sme ostati osamljen, ampak bi ga morali toliko časa ponavljati, da bi tudi pri nas oblikovalci javnega življenja pod vtisom javnega mišljenja prišli k sličnim ukrepom.

Mislimo, da bi bilo tudi pri nas nekaj podjetnikov, ki bi slično akcijo z veseljem podprli. Treba je stvar razgibati, treba je zanjo delati, dokler lepo načelo tudi v praksi ne zmaga. Za prvimi uspelimi poiskusi pri nas bi se brezdvoma ustvarilo tisto novo razpoloženje, ki naj bi prelomilo z dosedanjimi plačilnimi metodami, vrnilo ženi njen od Boga določen položaj, družini vzgojiteljico in mater, možu pa skrbno pomočnico ter take življenjske okoliščine, v katerih bi moral biti vesel praktične izvedbe našega načelnega stališča o družinskih plačah.

Treba je najprej vsaj poiskusiti. Mi pa moramo vztrajno delati na to, da vsaj do poiskusov pride. V množici vprašanj, ki jih moramo reševati, je to eno najvažnejših, ker pri temelju rešuje in preprečuje obilno gorje, ki ga nasprotna praksa neprestano gromadi in obnavlja.

Opozorilo za viničarski tabor

Pri sv. maši bodo peli pesmi: »Kraljevo znamenje, Križ stoji, Pridi molit o kristjan, Lepa si lepa, roža Marija, Povsod Boga«.

Prihod vlaka zjutraj v smeri Maribor-Ormož do postaje Ivanjkovci ob 7.43, odhod zvečer ob 16.19 in 19.45. Prihod vlaka v smeri Gornja Radgona in Murske Sobote do postajališča Ljutomer ob 6.08 zjutraj, odhod zvečer ob 19.10. V Ljutomeru je zbirališče pred Viničarskim domom, odhod v Jeruzalem ob 7. uri. Na postajah v Ivanjkovcih in Ljutomeru bodo čakali reditelji, da spremijo udeležence v Jeruzalem. Istotako na veliki cesti v Ivanjkovcih na automobile. Lahki automobili lahko vozijo v Jeruzalem, težke pa bodo reditelji odpremili na postajališče pri »Ozmecu« v Veličanah odkoder je samo 8. minut peškoda v Jeruzalem.

Ponovno opozarjamo vse udeležence, ki bi želeli topla jedila, da se ista ne bodo dobila drugače, kakor pri prednaročilu in plačilu Din. 8.— za kosilo. Mrzla jedila bodo na razpolago.

Prosimo vse, ki se bodo tabora udeležili, da pridejo pravočasno, tako da bodo deležni svete maše kjer naj pomagajo peti. Vsi se pa morajo držati vedno točno navodil rediteljev.

Kongres Kristusa Kralja

Vsa Slovenija se pripravlja na kongres že kmalu pol leta, odkar je škof izdal pastirski list o tem. Po vseh cerkvah se moli, so pridige in predavanja, da bi se visoki praznik primerno obhajal in rodil bogate sadove.

Slovenija pa pričakuje tudi, da se bodo katoličani drugih dežela kongresa številno udeležili. To je preskušnja za katoličane, če so kos zahtevam, ki jih stavi nanje sedanji čas. Kongres naj bo častno spričevalo krščanskega poguma in požrtvovalnosti katoličanov! Pokažejo naj in pokazali bodo, da se zavedajo velike resnosti časa in da se hočejo prav zaradi nastajajočih težav temeljito pripraviti, da jih premagajo.

Politično vreme se je medtem že nekoliko pomirilo in upanje je, da se bo napetost še bolj polegla. Zato je pa že čas, začeti se za udeležbo priglašati. Organizacijo udeležbe iz vseh dežela razen Jugoslavije je prevzela katoliška potovalna družba »IKHA« v Luzernu v Švici. Svoje zastopstvo pa ima v Italiji, Franciji, Belgiji, Holandiji, Luxenburgu, Alzaciji, na Poljskem in Madžarskem.

V prvi vrsti so povabljeni vodilni katoličani, ki so prav posebno poklicani in zmožni, svojim katoliškim vrstnikom kazati pot in dajati smernice. Ker pa mora stanje kraljestva božjega zanimati vsakega katoličana, so seveda vsi povabljeni in dobrodošli.

V svojem pismu na kongres Kristusa Kralja v Poznanju 1937 je rekel papež Pij XI.: »Prišli smo v take čase, v katerih morejo zmagati samo junaki.« Zato naj tudi pri tem kongresu katoličani pokažejo, da je med njimi še mnogo junakov, ki se ne strašijo težav in so pripravljeni za svojega božjega Kralja prinesti žrtve!

Poslovne knjižice za tuje državljane

Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja je izdalo glede novih poslovnih knjižic za tuje državljane sledeče pojasnilo:

»Vprašanje zaposlovanja tujih državljanov, ubežnikov in emigrantov, tudi srbsko-hrvatsko-slovenske narodnosti, ki žive na ozemlju naše države, je s čl. 1 odst. 5 navodil za poslovanje in ravnanje s poslovnimi knjižicami z dne 14. oktobra 1938 (Služb. list št. 568-93 z dne 19. novembra 1938) urejeno na ta način, da se za take osebe ne zahteva poslovna knjižica, temveč zadošča za njihovo zaposlitev redna dovolitev za zaposlovanje, odnosno veljavna izkaznica o poklicu (karta zanimanja, izdana po določbah uredbe o zaposlovanju tujih državljanov z dne 29. marca 1935.)

Naša borba - naša rast

Borba ZZD za zboljšanje položaja brzojavnih delavcev

ZZD si je nadala težko nalogo, da gre v boj za zboljšanje položaja delavcem tudi tam, kjer je bila borba drugih organicacij brezuspešna. Tudi telegrafski delavci so že pred par leti poskušali potom JSZ zboljšati svoj položaj, toda niso uspeli. Čim so se organizirali v ZZD je poslala ZZD direkciji pošte in telegrafa sledečo spomenico:

DIREKCIJI POŠTE IN TELEGRAFA V LJUBLJANI.

Zveza združenih delavcev se obrača kot zastopnica brzojavnih delavcev, zaposlenih pri cenj. naslovu, na istega v sledeči zadevi:

Položaj brzojavnih delavcev je postal, odkar so se leta 1932. znižale njihove plače, izredno težak. Ko so jim bile plače znižane skoro za 100% se je znašlo to delavstvo v največji revščini in pomanjkanju. Zaslužek 24.— do 32.— din na šiht zadostuje komaj za preživljanje samega delavca, ko vrši delo nekje zunaj na deželi ter je prisiljen iskati hrano in prenočišče po gostilnah. S čim se naj tedaj preživlja družina? Pa tudi ako upoštevamo prilike, da se delavce lahko pelje zvečer domov, sedanji zaslužek vseeno ne omogoča najskromnejšega preživljanja. Upoštevati je tudi treba, da je to delo sezonsko in mora delavstvo veliko delavnih dni praznovati.

Dejansko je položaj brzojavnih delavcev sedaj slabši kot je bil kdajkoli preje. Medtem ko so se začele radi naraščanja draginje delavske plače leta 1935 v splošnem dvigati, so bile plače teh delavcev ponovno znižane za Din 2.— na šiht. Plače brzojavnih delavcev po drugih direkcijah so ostale mnogo višje. Pri direkciji pošte in telegrafa v Sarajevu so znašale plače v letu 1935—36 naših slovenskih delavcev Din 48, delavcev tamošnjih domačinov pa Din 45.— na dan. Nujna potreba je, da se zavoljo porasta draginje, kakor tudi zaradi višjih plač delavcev v drugih delih države, kjer so življenjske prilike za delavstvo bolj ugodne, zvišajo tudi pri nas plače naših delavcev.

Predlog za zvišanje plač je utemeljen tudi s tem, da je delo pri brzojavu take narave, da je treba tem delavcem priznati strokovno usposobljenost, t. j. kvalifikacijo. Jasno je, da je napeljava brzojavne žice in telefone delo, ki zahteva potrebnega znanja. Zato zahteva to delo večje usposobljenosti, kot pa razna težaška dela, pri katerih so delavci vendar često boljše plačani, kot brzojavni delavci.

Upoštevajoč zgoraj navedena dejstva, predlaga podpisana organizacija, da se plače brzojavnih delavcev povišajo sledeče:

1. Sedanje plače se v splošnem povišajo za Din 1.50 na uro.
2. Za dela, ko je delavcu nemogoče stanovati z ostalo družino, se da dnevna doklada Din 10.—

Dalje se naj pri pomanjkanju dela zaposlijo oni delavci, ki so izključno navezani na svoj zaslužek. Pri enaki kvalifikaciji naj se vedno upošteva socialno potrebnejše.

Brzojavni mojstri naj na delo jamljejo prvenstveno one delavce, ki so pri teh delih že dalj časa zaposleni. Pri tem se je ozirati tudi na družinski položaj posameznih delavcev.

Upamo, da bo cenj. naslov priznal upravičenje navedenih predlogov ter iste v celoti sprejeti.

V zadevi sprejetja navedenih zahtev, se je pred par tedni zglasil pri direkciji pošte in telegrafa g. Štruklju zastopnik ZZD, kjer so se vršila daljša pogajanja, kako zboljšati razmere mizernega položaja telegrafskih delavcev. Žal pa, da zavoljo centralizma, ki je posebno pri pošti najbolj krivično meri naše pravice, g. direktor ni mogel pristati na povišanje plač, brez tozadevnega odobrenja ministrstva. Predlagal je, da naj bi Jugoslovanska delavska zveza intervenirali tozadevno pri ministrstvu pošte, da se odobri potrebno potrebno direkciji v Ljubljani, v zadevi sprejetja zahtev ZZD.

ZZD je nato poslala Jugorasu v Belgrad potrebna navodila in obenem zaprosila tudi poslanca Smersuja, da izvrši v Belgradu potrebno intervencijo.

Iz Jeseniškega okrožja

Udeležba članov podružnic našega okrožja na nedeljskem delavskem taboru nam je lahko samo v ponos in veselje. Pred vsem delavstvom Slovenije, tovariši iz Hrvaške in Srbije, smo dokazali svojo strumnost in odločno privrženost programu naše organizacije. Okrožni odbor smatra za svojo dolžnost s tega mesta izreče zahvalo prav vsem, ki so s predpripravami za tabor ali z udeležbo na njem doprinesli žrtve, da je bilo naše okrožje tako častno zastopano.

Tovariši! Tovarišice! Na tem taboru v Ljubljani ste dokazali, da znate ceniti vrednost discipline in dolžnosti dela napram organizaciji. Samo zato nam je bilo mogoče odnesti s tabora pri ostalem delavstvu tako časten utis, ki smo ga napravili nanje. Ta naša Slovenska delavska manifestacija v Ljubljani, nam je močno izpričala, da nas je močna armada slovenskih delavcev, ki kujemo v novih, boljših, uspešnejših smernicah slovenskemu delavstvu boljšo gospodarsko, kulturno — in politično bodočnost. Bodimo prepričani, da bo ta naša častna manifestacija v Ljubljani dala povod za resno razmišljanje tudi onemu delavstvu, ki danes vsled svoje neodločnosti čaka še za plotom, kam se bo zmaga nad nami in tremi okostenelimi organizacijami odločila in da bodo po tem taboru ugotavljali, da tudi zanje ni drugega izhoda, če hočejo biti iskreni delavski pokretaši, kakor, da prestopijo in se pridružijo našim organiziranim vrstam.

Za nas drži samo eno. Nikdar se odtegovati delu če to organizacija zahteva. Z isto odločnostjo in nepustljivostjo vršimo borbo, do svoje končne zmage, ki ni več daleč. Vse naše žrtve nam bodo čez čas bogato poplačane. Zato vsak na svojem mestu delaj!

NAŠ SESTANEK

Članski sestanki so za strokovni pokret in vsako aktivno strokovno organizacijo nujno potrebni. Naša podružnica se važnosti članskih sestankov za aktivnost v organizaciji prav zaveda in se zato vršijo sestanki jako pogosto. Mi smo že enkrat omenjali, da je naša organizacija edina na Jesenicah, ki daje strokovnemu polju potrebno živahnost in zanimanje k vsem tekočim strokovnim zadevam. Mrtvilo v drugih organizacijah pa nam je samo v dokaz, da so že silno okostenele in da jih drži v življenju še samo njihova tradicija in razni podporni skladi, ki delavce vežejo, da so še, če so ti to pravico že pridobili, organizirani.

Na zadnjem sestanku je podal poročilo o Delavski zbornici tovariš Gaser Albin, podpredsednik Delavske zbornice. V svojem poročilu se je predvsem dotaknil položaja, kakršnega je sedanja uprava v Delavski zbornici našla in da je še z ozirom na veljavni proračun vezana na storitev, katere bi po naši zamisli stvorjenem računu, gotovo ne vršili. Mnogo časa bo še šlo mimo nas, predno se bo izpremenil dosedanji sistem in zamenjal z novim za delavstvo koristnejšim. Zato je neupravičena vsaka kritika, ki se morda tu pa tam med nasprotniki ali morda celo v naših vrstah pojavlja češ, da še ni videti nikakih znakov izboljšanja. V svojem poročilu je zagotovil, da bo uspeh ob gotovem času brezdvomno za vse slovensko delavstvo viden, ker ga bo samo uživalo. Nova uprava ima zadosti dobre volje in tudi strokovne sposobnosti, da bo naloge, katere predstavlja Delavska zbornica reševala v izdatnejšo korist, za delavstvo, nego je bil običaj to do sedaj. Stvar delavcev je, da to upravo s svoje strani samo podpirajo, ker bo v vzajemnem delu prizadevanje imelo hitrejši in večji uspeh. Bodoči proračun bo slonel na povsem drugačnih temeljih in bo marsikateri brezposelni delavec za brezposelno podoporo, ki mu jo bo nudila Delavska zbornica, sam ugotovil, da bo finančna stran urejena tako, da bo od delavcev zbrani denar služil izključno zopet delavstvu samemu.

VAŽNO PREDAVANJE!

V sredo, dne 7. junija se je v okrilju krajevne protituberkulozne lige vršilo jako važno predavanje za jeseniško delavstvo. Le škoda, velika škoda, da je bila udeležba tako klaverna. Vseh udeležencev je bilo komaj 40 in še od teh so prevladovale ženske. Predavanje je imel g. primarij bolnice na Golniku o tem: jetika in delavski stan. Iz njegovega enournega predavanja se je dalo jasno ugotoviti, da smo kovinski delavci izpostavljeni mnogo večji nevarnosti obolenja za jetiko, nego marsikateri drugi delavni stanovi. Leglo jetike pa je med delavskim stanom tudi radi slabih gospodarskih razmer.

Zelo bi bilo želeti, da bi taka predavanja v delavskih vrstah našla več razumevanja.

ZANIMIVO.

Procesija sv. Rešnjega Telesa je bila tudi letos kakor druga leta močno številna. Zlasti je bilo opaziti veliko število moških iz delavskih vrst. Pozornost pa je vzbujalo nad vsemi to, da je bil prapor JSZ brez vsakega spremstva članov. Dočim je za praporom Krekovega prosv. društva, za katerim je šlo tudi članstvo naše organizacije, bila jako dolga vrsta mož in fantov.

Kamniško okrožje

Kakor smo že poročali, se vrši v nedeljo 18. t. m. prvi okrožni sestanek v Kamniku v Kamniškem domu. — Ob 9 bo sv. maša, po maši pa odidemo v dom. — Na sestanek pride predsednik centrale tov. Francé Preželj, dr. Žvokelj, župan g. Nande Novak in drugi naši prijatelji. — Tovariši in tovarišice, ki pridejo s kolesi, naj shranijo kolesa na dekanijskem dvorišču.

Sami veste, dragi tovariši, kakšen je bil položaj v našem okraju predno se je uveljavila tu ZZD. Hočeš, nočeš, moral si se pokoriti marksističnim voditeljem, ki so hoteli postati absolutni gospodarji slovenskega delavca. Sam posmeh se je odražal na ustnih teh, ko smo ustanovili pred 3 leti prvo podružnico ZZD v Grobljah. Na tem ustanovnem občnem zboru nas je menda bilo 12. Tako smo životarili skoro leto dni. Počasi pa smo se začeli množiti. Ko so to opazili naši nasprotniki, so se začeli jeziti na nas, čemu treba še tretje organizacije, ko sta že dve preveč. Zadnji čas pa se je v kamniškem okraju ustanovilo 6 podružnic ZZD, ki imajo precejšnje število članov. — A sedaj pa že gledajo nasprotniki okoli sebe, in je videti, da se nas že boje. Tako, dragi tovariši, smo preorali ledino, samo še vržemo seme in požanjemo sad svojega truda in napora.

Tovariši! Tovarišice! Vrzite od sebe bojazen, dvignite glave in stopite v vrste, v katere spadate. Slecite obleko, ki vam ne pristoja, in oblecite ono, ki vam jo je dala vaša slovenska mati. Ne maramo tuje navlake, ne tujih gospodarjev, ki nas hočejo podjarmiti. Mi hočemo biti sami svoji gospodarji na svoji zemlji. Dovolj let smo bili tlačeni od tujcev, čemu bi se pustili tlačiti še sedaj, ko imamo svojo lastno, svobodno državo, Jugoslavijo. Dovolj je terorja. Mi hočemo našo slovensko delavsko organizacijo, ki je nam domača, ki ne pozna terorja, ne pozna gospodstva, v kateri smo vsi eden in v kateri se borimo vsi za enega in eden za vse. In to seveda po načelih sv. Cerkve, ki nam je glavna smernica. Torej tovariši, pridite vsi sigurno in točno. Udeležba je obvezna.

Predsednik.

Sestanki in zborovanja

V SOBOTO, DNE 17. JUNIJA:

TOPOLŠČICA: sestanek ob 7. uri zvečer v Gasilskem domu.

V NEDELJO, DNE 18. JUNIJA:

GORJE PRI BLEDU: delavski shod po sv. maši v običajnih prostorih.

KAMNIŠKO OKROŽJE: okrožni sestanek ob 10. uri dopoldne v Kamniškem domu.

SEVNICA: sestanek po sv. maši v Slomškovem domu.

POLHOV GRADEC: sestanek ob ½9. uri v običajnih prostorih.

BOH. SREDNJA VAS: sestanek ob 11. uri dopoldne v občinski dvorani.

VELENJSKO OKROŽJE: občni zbor okrožja v Šoštanju ob ½10. uri dopoldne v Slomškovem domu.

Remšnik

Delavci! Nič ne pomaga raztreseno hoditi od kraja do kraja ter iskati dela, podpore in kruha, ako nima človek nekoga, ki hoče in more ter zna iti na roko vam vsem in posamezniku! Kdo more to storiti? Vaša organizacija! In kdo je organizacija? Vi sami! Res je odbor za vodstvo, za posvet in nasvet tu, ako pa ni nikogar, ki bi odboru dajal povod za delo, vse skupaj nič ne pomaga!

Torej začnimo zopet z delom v organizaciji! V nedeljo, 25. junija popoldne ob 4. uri bo v zadrugi seja in posvet, na praznik sv. Petra in Pavla, 29. junija pa tam ob istem času občni zbor! Ker bo morda v cerkvi blizu zadruge na ta praznik cerkveno opravilo, je lahko občni zbor po tem opravilu, to bi bilo okrog 12. ure!

Kdor želi dobro sebi in delavstvu kakor tudi njegovi organizaciji, naj gotovo pride! Vi, delavci, vi morate iskati pobudo za delo v vašo korist, v vaš napredek! Povsod, torej tudi pri vas velja staro pravilo: Kdor ne napreduje, ta nazaduje! Nazadovanje pomeni, pot hoditi proti poginu!

Medvode

Gospodje rdeče barve po večini inozemci, so prošlega torka po tomboli NSZ v objemu alkohola vendar prišli do sape in se javno s svojo visoko kulturo obnesli s temi svojimi že itak preperelimi trditvami:

1. Da v Kranju ne obstoji nič več kakor 4 do 5 zelencev, da so se pa še ti med seboj pričkali ter eden drugemu silili tisto zastavo.
2. Da je v Ljubljani policija tako strogo red držala, da tudi na pločnikih niso pustili ljudi, da bi v špalirju gledali naš sprevod.

Čudno se nam zdi kje so ti gospodje imeli tiste nedelje svoje oči; v glavi — menda ne —, kje ali bi prišli samo na našo postajo v Medvode, bi lahko na svojo žalostno slepoto jasno videli, koliko nas je in kakšni smo in to pred odhodom prvega gorenjskega vlaka, za katerim je dobre četrt ure pozneje vozil še en izredni vlak, kar so prav lahko videli iz svojih jedilnih sob. Niso pa omenjeni gospodje udarjeni s kurjo slepoto, temveč tudi gluhi, ker niso slišali tržiške godbe, ki je igrala na prvem vlaku. Isto velja za v Ljubljani, kjer smo opazili veliko ljudstva v špalirju od kolodvora do Poljan, ter tudi nazaj grede samo rdeče barve je bilo bore malo, tistih 4 — 5 zelencev se je tako raztegnilo v ljubljani, da je omenjeno gospodo iz »rdečega raja« postalo strah.

Zato svetujemo omenjenim, da drugič bolj jasno gledajo, kje je nevarnost, da se jim toliko vid pokvari, da ne bodo razločili barv in na vse zadnje se jim bo zdelo vse »zeleno«.

Uspeh ZZD v tovarni „Jub“ v Dolu pri Ljubljani

Delavci tovarne »Jub« v Dolu pri Ljubljani, so se organizirali v ZZD tudi v prepričanju, da bodo potom ZZD dosegli tudi zboljšanje svojega položaja. Čim so delavci stopili v ZZD, je ta poslala tovarni spomenico, da naj se delavcem plača zviša in da se izvaja v tovarni v vsem socialna zakonodaja.

Na prvih tozadevnih pogajanjih, ki so se vršila v pisarni Javnih skladišč v Ljubljani sta zastopala podjetje ravnatelj tovarne g. Petrovič in pravni zastopnik firme g. dr. Korun. Na teh pogajanjih sta gg. zastopnika podjetja pristala, da se bo odslej v vsem izvajala socialna zakonodaja, torej tudi v zadevi plačila, bolniškega tedna in 50% za nadurno delo. V vsakem posameznem slučaju naj zaupniki intervenirajo. V zadevi plač se sporazum ni dosegel, ker sta zastopnika podjetja pristala, da se povišajo plače samo delu delavstva, ker za nadaljni povišek nimata pooblastila. Ker zastopnika ZZD na to nista pristala, so se vršila ponovna pogajanja.

Delavska delegacija je na ponovnih pogajanjih, ki so se vršila v podjetju v Dolu umaknila zahtevo splošnega poviška, ter predlagala individualni povišek in to samo za organizirane delavce. G. ravnatelj, ki se je v imenu podjetja pogajal, je končni predlog sprejel s pridržkom, da navedeno povišanje odobri tudi upravni odbor podjetja. Da bi upravni odbor povišek v smislu končnega predloga delavstva sprejel, je po drugih pogajanjih zastopnik ZZD interveniral tudi pri generalnemu ravnatelju podjetja g. Žinovskemu v Ljubljani.

Ker so organizirani delavci na sestanku, vztrajali na tem, da dobijo povišek tudi trije tovariši, ki prejemajo že sedaj Din 4.50 na uro, katerim je bilo odklonjeno povišanje iz vzroka, da če se poviša tem, se mora povišati tudi neorganiziranim, je zastopnik ZZD prišel ponovno v tovarno h gospodu ravnatelju ter interveniral za povišek tudi navedenih 3 tovarišev.

Povišek plač stopi v veljavo s 1. julijem ter bo znašal od 25 do 50 par na uro.

Delavci so ZZD za uspeh zelo hvaležni, le žal da se tudi tisti delavci, ki so malo bolje plačani, vsi ne zavedajo potrebe organizacije, ki je danes za vsakega slovenskega delavca nujna potreba.

Škofja Loka

Škofjeloško JSZ imenujemo sedaj »ta staro«, ZZD pa »ta mlado«. Obe pa hočeta imeti besedo in gospodinjstvo. Stara je pristna klepetulja in trmoglavka, brezzobe čeljusti ji bruhajo enkrat porogljiv smeh, kmalu psovke, včasih histerično-jezoviti jok in kričanje, tudi kletev, redkokdaj kako molitev tjavendan, ker se molitvi in cerkvi pač zaradi »jezikov« očitno ne mara upirati. Mlado bi rada »rihtala«, sekirala, obrekovala, ji izmikala jajca, smetano in druge dobrote. Tudi nabila bi jo, ako bi bila sigurna, da bo mlada bila »ta prava« in vse voljno potrpela. Stara leti često k advokatu na posvet, poboljšati se pa noče. Mlada pri stari trpi in ker se možje v to ne vmešavajo radi, ji ne kaže drugega, kakor da budno pazi na noro početje stare.

Takšna je taktika stare nad mlado, ki vsled svoje taktike gibne šele, kadar staro hudo luna trka in preveč ropoče. Moža znata za to borbo stare in mlade, ki se dajate za burklje in lonec, to je stara za nadvlado, mlada za enakopravnost. Moža sicer tega nista vesela, ampak ne sledita ženskama, oče in sin — to sta eno; sosedje celo pravijo, da bi morala vmes poseči. Čudno res da ne posežeta in ne zapovesta: mir v hiši!

Nekateri celo želijo, da bi se v hiši vse prepiralo in pretepalo. Podpihujejo staro k hudobi. Stara verjame in hoče s tem mlado ugnati. Mož ji prigovarja potrpi, saj se stara unese. Moram s staro po pogodbi lepo ravnati sicer ga toži in mu stori škodo.

Kako dolgo še? To je odvisno od hudobnejše »ta stare«. Je še trdna in ponosna na svoje zdravje, dasiravno zmajujejo z glavo nad njo, ki jo poznajo. K zdravniku noče, k spovedniku noče. Saj je prepričana, da bo živela in ne rabi nobenih zdravil, odpuščanja in pokore. Raje vidi, da jo sredi togote in prepira hudič vzame in kap zadene, kakor da bi mladi privoščila njene nasledstvene pravice.

BELEŽKE

Prejeli smo sledeči dopis:

Spoštovani gospod urednik »Slov. Delavca«! Vemo, da se bo Vam čudno videlo, zakaj se obračamo na Vas. Obračamo pa se na Vas v nadi, da nam boste odstopili toliko prostora, ker smo trdno uverjeni da ga »Nova pravda« ne bi. To pa prav lahko trdimo zato, ker smo slišali na našem občnem zboru, ko je nam bivši tovariš predsednik Kralj prečital en članek, katerega je poslal še kot predsednik naše podružnice, pa ga »Nova pravda« ni priobčila. Torej, če predsedniki ne dobijo prostora v njej, kaj še-le člani.

Pojasnjujemo na okrožnico od 19. maja t. l. o izrednem občnem zboru NSZ. Kolikor je nam znano, se zato ni vršil, ker so ga sklicali le gotovi, kateri mislijo, da so samo oni podružnica, ker niti prijavo niso dali predsedniku podpisati.

Dalje govori okrožnica o nekih neprijateljih organiziranega delavstva. Seveda, to smo mi in vsi tisti, kateri se ne strinjajo z izključitvijo našega bivšega predsednika tov. Kralja. Teh nas pa je ¾ članov javorške podružnice. Seveda bodo gotovi trdili nasprotno, rečemo pa jim samo toliko, da to bo pa čas pokazal. Oni se tudi prav dobro zavedajo tega, ker so pošiljali okrožnice takim, ki so že 6 ali več mesecev v zaostanku na članarini. Bili so pa tudi taki, ki so imeli en mesec ali več naprej plačano, jih pa niso dobili; zakaj ne, dobro vemo. Ta okrožnica govori o zavednosti. Zavedamo se samo mi. Smatramo, da oni, ki nas te zavednosti učijo, nimajo, ko se bratijo in objemajo z vsemi mogočimi rdečimi barvami. Z najbolj desno ali levo. Mi take objeme odklanjamo in ne odobravamo; to Vam ne bo nič koristilo, več škodovalo. Tega se vodstvo dobro zaveda. Zato je sedaj izdalo nekake pole za pobiranje podpisov članov, da bi potrdili ta objem s podpisi. Mi pa pravimo, da pravi član NSZ tega objema ne more in ne bo podpisal, ker se zaveda, da je nacionalna orijentiran, nikakor pa marksistično, pa pika. Mi sumimo, da je le to vzrok Kraljeve izključitve, ne pa imenovanje v delavsko zbornico. Imenovanje je le povod. Zakaj? Zato, ker on je bil odkrit sovražnik marksizma in on ni odobraval teh objemov; prav radi tega je moral oditi; in prav radi tega tisti članek ni bil priobčen v »Novi pravdi«. Vsem tistim, ki mislijo, da so oni podružnica ne pa člani povemo: Če bo tako, kot oni sedaj napovedujejo, da ne bo ostal izključen samo Kralj, bo nas več, ker se bomo sami.

Več članov NSZ, Javornik.

PREKLIC

Podpisani Jurjevec Franc in Sigoli Marjan, delavca, Kamnik, Titan preklicujeva in obžalujeva obrekovanja, katera sva izrekla 18. maja t. l. o gostilničarki Bevc Minki iz Zapric ter se ji zahvaljujeva, da je odstopila od kazenskega pregona.

Kamnik, dne 23. V. 1939.

Jurjevec Franc, Sigoli Marjan.

Iz viničarskih bojišč

Tukaj se je vršil preteklo nedeljo izredno številno obiskan redni občni zbor naše viničarske organizacije. Zvezo združenih delavcev je zastopal **tov. Rozman Peter**, viničarsko Zvezo pa **tov. Kosič.**

Namesto odsotnega t. č. predsednika skupine je podal poročilo njegov namestnik tov. Vaupotič, zatem pa precej obširno in stvarno tajnik tov. Kozar Jožef. Ta kot dolgoletni delavec v organizacijskem pokretu pri Kapeli ter kot dober spoznavalec tamošnjih viničarjev je v svojem poročilu prav ostro grajal nezavednost še neorganiziranih viničarjev, kateri pa vsak čas najbolj izprašujejo za uspehe organizacije, želeč žeti teh sadove, brez, da bi za organizacijo hoteli doprinesti kaj žrtev.

Poročal je tudi, da je število članov, od zadnjega občnega zbora porastlo za ca 20%, kar vsekakor razveseljivo, dejstvo, ki veliko pomeni, ako se pomisli na težaven teren, sloneč na izredno egoističnem naziranju viničarskega delavstva v tem okraju, na drugi strani pa še na uprav hudem nasprotovanju vinogradnikov in njihovih nastavljencev. Večina tamošnjih vinogradov je last raznih Kodolitsch-ev, von Perkov, Hartmanov, Thomülerjev itd. Ti gg. imajo že po svojem narodnostnem poreklu gospodovalen značaj, ki so svoje viničarje znali dobro dresirati, kot lovec pse. »Če so gospod rekli, ali njihov oskrbnik« — ki je tudi njihove krvi —, ne smeš se organizirati, pa mora tudi v tem oziru obveljati njihova volja. Vsaj premnogi viničarji so bili o tem trdno prepričani, da nimajo pravice do ničesar drugega, kot do malo plačanega dela in na vse šikane strogega molčanja.

Še po naslednjih poročilih blagajnika in nadzorstva, ki sta bila enako soglasno sprejeta se je izvolil naslednji odbor in sicer: za predsednika tov. Vaupotič France, ki je bil pred par leti že zelo sposoben, delaven in požrtvovalen voditelj kapelske skupine v predsedniški funkciji, a so ga službene razmere in razno iztrgale s tega mesta. Za podpredsednika je bil izvoljen tov. Knez Ivan, za tajnika Kozar Jožef, za blagajnika, tov. Vrbančič Jožef, in Šef Franc za gospodarja. Z izvolitvijo novega predsednika se bo občutno olajšalo breme našega vrlega dosedanjega in sedanjega tajnika Kozarja, na katerem je zadnji leti ležalo največ bremen in poslov, pa je požrtvovalno vztrajal in deloval.

Nadalje je v obširnem a zelo poljudnem govoru, zastopnik ZZD tovariš Rozman, najprej orisal delo in uspehe naše organizacije, ki jih je ta pridobila že zelo veliko, četudi ne v obliki, kakršno bi si nekateri želeli, napolniti jim žepe z denarjem; saj tega bi jim organizacija viničarjev, kot skupnost samih revežev niti ne mogla. Z ozirom na take, je posebno podčrtal, da ni namen strokovne organizacije dajanje podpor, ampak vzgajati člane viničarje k poštenju v vseh ozirih, na drugi strani pa borba za njih zakonite in naravne pravice, ki se tudi v teh krajih tako pogosto kršijo. Po podrobnejšem poročanju in pojasnjevanju o načrtu nove viničarske uredbe je govornik še posebej podčrtaval nujno potrebo, da se viničarji po izdaji nove uredbe še bolj združijo in organizirajo, ako hočejo, da bodo določila nove uredbe postale življenje, da pa so še poleg tega viničarji dolžni se seznanjati s splošnimi gospodarskimi razmerami pa tudi z študijem, kolikor gospodarstvo prenese in koliko ne.

Za izčrpna izvajanja so navzoči zastopnika ob koncu zahvalili z glasnim odobravanjem; še tudi tisti, ki so v začetku hoteli kritizirati so morali sami pri sebi priznati, da so bili v veliko stvareh sami v zmoti, posebno radi dosedanjega odklonilnega stališča do svoje stanovske organizacije.

H koncu se je oglasil k besedi zastopnik viničarske Zveze, ki je navzočim poročal podrobneje o programu priprav in prireditve viničarsko delavskega tabora, ki ga Zveza priredi na 18 junija pri Jeruzalemu, ter je navzoče povabil, da se tabora v čimvečjem številu udeležijo, kar je več navzočih takoj obljubilo.

Na predlog tov. Holca so se še izvolili zaupniki in sicer: za okraj Kapela, Zadravec Martin, za Melanjski vrh Vrbančič Jožef, Za Janžev vrh, Šrf Franjo, za Rački vrh Kocbek Ivan in za okraj Murščak Žnidarič Vinko. Nato je skoraj dve uri trajajoče zborovanje zaključil novi tov. predsednik s pozivom »na delo, za poštenje in pravico«!

PO ZEMELJSKI OBLI

JUGOSLAVIJA.

V nedeljo je postal voditelj slovenskega naroda dr. Anton Korošec častni občan 322 slovenskih občin in mu je Županska zveza na prisrčni slovesnosti v Ljubljani izročila diplome o častnem občanstvu.

Po govoru predsednika Županske zveze, kamniškega župana g. Nandeta Novaka, ki je izročil slavljencu velik krasen album z diplomami ter mu čestital, je spregovoril tudi dr. Korošec in se za izkazano mu čast najiskrenejše zahvalil, nakar je bila lepa slovesnost po nekaj glasbenih točkah med navdušenimi manifestacijami zaključena.

RIM - BERLIN

V Italiji in Nemčiji so se vršile velike slovesnosti na čast prostovoljcev, ki so se vrnili iz Španije po končani državljanski vojni.

ČEŠKA

Na Češkem so nastopile težave v zvezi z umorom nekega nemškega policista. Nemška vlada je odredila skrajno hude ukrepe, ali iste pozneje omilila. Nemški protektor za Češko in Moravsko v. Neurath je izdal uradno poročilo, v katerem pravi, da spričo pomirljivega vedenja Čehov za zdaj ne bo izdal nikakih ostrejših ukrepov, kakor so bili prvotno napovedani za okraj Kladno po poteku roka za izsleditev ljudi, ki so ubili poveljnika nemških policijskih oddelkov.

Predsednik češke vlade general Elias je protektorju izrazil obžalovanje zaradi dogodka v Kladnem. Preiskava je ugotovila, da leti sum zaradi umora na roparja Jožefa Cecaka, ki je bil že večkrat obsojen zaradi raznih prestopkov. Mesto Kladno pa bo vseeno moralo plačati 50.000 mark (700.000) globe in ostanejo do preklica vse odredbe o izjemnem stanju.

FRANCIJA

Francoski mornariški minister Campinchi je oddal naročilo za gradnjo 14 lahkih vojnih ladij. Zgradili bodo 4 torpedne rušilce po 3000 ton ki bodo opremljeni s topovi 13.5 cm, opremljeni pa bodo tudi z 10 pripravami za spuščanje torpedov, in pa 6 manjših torpednih rušilcev po 1000 ton, ki bodo opremljeni z 10 cm topovi, imeli pa bodo tudi več torpednih cevi. Prav tako bo Francija zgradila 4 ladje za polaganje min po 600 ton.

ANGLIJA

V Angliji so postali irski teroristi zelo agilni ne le v Londonu, temveč tudi v drugih londonskih mestih, predvsem v Manchestru, Birminghamu, Lincolnu itd. V Londonu in v omenjenih mestih so bile eksplozije peklenskih strojev, ki so bili vloženi v poštne nabiralnike. Vsega je bilo položenih kakih 30 peklenskih strojev ter so eksplozije uničile že ogromno število pisem in sicer napravile tudi velikansko materialno škodo. Trinajst oseb so prepeljali v bolnišnice, ker so jih eksplozije hudo poškodovale. V Londonu sta dva peklenska stroja eksplodirala v dveh poštnih uradih, manjši poklenski stroji pa so eksplodirali v 20 poštnih nabiralnikih.

AMERIKA

Onstran Atlantskega morja v Zedinjenih državah Severne Amerike sta se sestala angleški kralj Jurij in ameriški predsednik Roosevelt. Sta to vladarja dveh — ako izvzamemo Rusijo — največjih svetovnih držav. Ta dva moža sta se sestala kot dva stara prijatelja. Segla sta si v roke, medtem ko je po vsej Ameriki in po vsem angleškem imperiju odmevalo veselje nad tem zgodovinskim dogodkom. Segla sta si v roke in si povedala v imenu stotin milijonov človeških bitij, da hočeta ostati prijateljsko združena v naporih za ohranitev miru in tudi za ohranitev vseh onih nesmrtnih vrednot, ki človeškemu bitju jamčijo za njegovo dostojanstvo. Zedinjene države Severne amerike in angleški imperij sta, ne da bi podpisovala kakšno zvezno pogodbo, sklenila zvezo na življenje in smrt, da bosta ramo ob rami, ako bi postalo potrebno, šla v borbo za svobodo in za pravice, ki je svobode varuhinja.

VSAKEMU SVOJE

Socialistični sklop se bori za svoj obstoj z ZZD s prazno frazo, da se bori za zmago svobodnih strokovnih organizacij. Mi delavci le preveč poznamo to »svobodo« nasilja. Je to pravi marksistični teror. Stvar se je zasukala le v toliko, da so ga nekdaj marksisti izvajali proti NSZ in JSZ — zdaj pa ga v trdni povezanosti z njima izvajajo proti poštenemu, vernemu slovenskemu delavstvu in proti ZZD. Vsak dan nam o tem prinaša novih izkustev. Za danes prinašamo poročilo iz Trbovelj, ki ga je prinesel »Slovenec«. To poročilo se glasi sledeče:

KDO JE ZA SVOBODNE STROKOVNE ORGANIZACIJE?

Ko so zadnji teden nekateri člani Jugoslovanske strokovne zveze iz Ljubljane agitirali med našimi rudarji proti udeležbi na delavskem taboru v Ljubljani, so trdili, da so tisti, ki se bodo tabora udeležili, za uničenje svobodnih strokovnih organizacij. Pri tem so imeli poslušalci vtis, da jim je več ko za JSZ še za social-demokratične in narodno-socialistične organizacije. Ali so oni tam res za svobodo?

Našli smo staro spomenico, ki jo je izdala centrala JSZ v Ljubljani l. 1919, kjer navaja sledeče: »Skupina JSZ v Trbovljah je brzojavila Zvezi: Člani Jordan, Podreberšek, Kralj po socialnih demokratih iz službe izgnani. Imenovani se namreč niso hoteli organizirati pri socialnih demokratih in plačevati v njihovo blagajno.«

In zakaj so socialisti svoje sodelavce pregnali iz dela?

Dotična spomenica navaja med drugim tele primere: »V pismu z dne 8. maja je skupina JSZ v Trbovljah sporočila centrali: V osrednji delavnici je šla deputacija socialnih demokratov k obratnemu inženirju Daxu ter od njega zahtevala, da pozove one rokodelce, ki niso pri socialnih demokratih vpisani, da se morajo takoj organizirati v socialistični organizaciji. Inženir Dax je pozval Podreberška in Jordana k sebi in jima prigovarjal, naj se zaradi varnosti in reda ukloneta socialni demokraciji. Izjavil je, da mora, če obstanejo socialni demokratje pri svojih grožnjah, njima odpovedati službo.«

Članu JZS v Trbovljah, Seme Štefanu, se je zgodilo tole: Pri plači so mu kar odtegnili članarino 11.75 K kljub temu, da ni nikdar pristopil k socialnim demokratom.

Ko se je zaradi tega pritožil v pisarni, ga je službujoči uradnik T. nahrulil in mu zagrozil, da bo odpuščen.

Kralj Blaž je že star delavec in veščak v svoji stroki, je zaradi pritiska in stavke socialnih demokratov zgubil dotedanjo službo pri rudniku.

Spomenica JSZ našteva se nadaljna nasilja socialnih demokratov. Danes pa se nekateri člani JSZ menda boje zaradi obstoja takšne »svobodne« sindikalne organizacije socialnih demokratov, kljub temu, da so še v zadnjem času imeli sami priliko občutiti neiskrenost in nelojalnost socialistov! A raje s socialnimi demokrati in narodnimi socialisti sestavljajo skupne liste, kakor da bi šli s slovenskim narodom in njegovimi voditelji. Zato ni čuda, da jim delavci ne sledijo radi na tista pota in da bodo nazadnje s svojo JSZ ostali sami.

*

KUKAVIČJE JAJCE

»Nova pravda« v letošnji 24. številki poroča o mezdnih gibanjih in piše tako tudi o uspehih delavstva v Mislinji. Takole pravi:

»Lesno delavstvo v Mislinjah je po stavki, ki je trajala dalj časa, doseglo sporazum, s katerim se urejajo delovni pogoji in zvišajo mezde za din 0.25 na uro.«

Saj je vse res. Toda notica sramežljivo zataji, da je tam borbo za delavstvo vršila ZZD, ki ima tam vse delavstvo do zadnjega organizirano. Notica »Nove pravde« tako na nepoučene dela vtis, da je ta uspeh izvojevala NSZ. To pa seveda ni res. Poročilo »Nove pravde« nekako sliči kukavičjemu jajcu.

Le dobro kolo je poceni

Francoska kolesa **AIGLON**

izdelana najpreciznejše iz prvovrstnega materiala ter so priznana najlažjega pogona

VIKTOR BOHINEC - Ljubljana

Tyrševa 12 (dvorišče)

Kolesa že za din 1175·— na zalogi

List izdaja za konzorcij: Preželj Franc, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, Tunjice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Misij. tisk.: A. Trontelj, Groblje.